

U Pull. utorak 1. oktobra 1918.

Ususret mladom suncu.

Današnji bi dan morao stajati u znamenju predodjenja jedinog istarskog glasila. Teški okovi, već četiri godina sputavaju sav život, prečavaju razvoj našem listu, jedinom glasniku zapuštene i arske raje. Trebalo je mnogo truda, mnogih žrtava, se održati kroz tri godine na životu i samo preko zida, koja ne poznaje zakona, izbacila ga u zadnjem nutku iz nevolje, što je ugrožavala njegov život.

Naši čitatelji, koji su ostali listu verni kroz godine, koji su uvažavali i opraštali sve neistatke u sadržaju i obliku, moraću upotrebiti istu zornost i u buduću. Ali mogu za to biti uvereni, će biti učinjeno sve, da se list poboljša i polepša, postane što milijim drugom svakog pojedinog čovjeka, u teško doba tešiteljem i glasnikom njihov dana a na putu k narodnim ciljevima budućnosti i vodjom.

Na tom putu imademo jasan program pred nama, prikrojen današnjem vremenu i današnjim potrebama u Istri. „Hrvatski List“ nije bio smeljen, da stvori u Istri, gde je od vajkada vladala u narodnom pogledu uzorna sloga, novu banku, niti da služi ikojoj već postojećoj struji ljudi. Hrvatski se List osnovao radi potrebe, da čuje makar i sitan glas istarskoga naroda, da se ni u svetu znade, da i istarki narod pripada dvadesetmilijunskom narodu Jugoslavena, s kojim hoće biti u zajednici.

Sva su druga pitanja u sadašnjem momentu sporedne važnosti. Bez narodnog ujedinjenja nema političke slobode a to je u jednakoj meri zapreka jednoj i drugoj i trećoj jugoslavenskoj stranci. Dosadašnjim prilikama nije nijedna stranka mogla razvije svoju snagu, da deluje prema željama i težnjama. Sve bijaše vezano.

a to, što trebamo za život, oslobodjenje, je istovetno sa demokratizacijom, to je u jednakoj meri potrebno za sve ljude, pripadali oni jednoj drugoj ili trećoj stranci. Složiše se dakle ljudi u tom nastojanju, da se izbave iz zla, koje u jednakoj meri mori bez razlike značaja i mišljenja. Svi poštenji i odvažni su ljudi sada zaposleni u jednake marom. Bilo bi upravo zločinački puštati se sada u strancarenje, pošto bi to jednako odilo svima.

Ne može dakle biti prigovora listu radi toga, što nije zauzeo niti liberalno niti katoličko stajalište, što nije pristajao niti uz buržoaziju niti uz socijalizam, već se borio samo za dve stvari: za jedinstvo naroda i za demokratizaciju države. Time je stanovita posmatrao po mogućnosti stvarno stanje u Istri, a ne po nekim izjavama i pojave, o nepristrano sve stranačke izjave i pojave, o uvajaju ih iz čisto narodnog gledišta. Nama je bilo paze sporedno pitanje ličnog uverenja pojedine osobe, ili pojedinog lista, koji se politički manifestovao. Za nas je bila samo nacionalna vrednost izjave merodavna a tako smo kadkada mogli prihvatiti i socijalnog demokrata kao što smo istaknuli po zaslugi značenja nastupa biskupa Jegliča Mahnića. Kao poštenji i narodni ljudi su i jedni drugi sada od neprocenljive važnosti za naš narod. Njihove kulturne osobine se nas ne tiču, pošto naša stvar nema namere, da služi strankama, već samo narod. Odlučno ćemo otklanjati i pobijati svaki pokušaj, da se unosi u sadašnjim trenucima razdor svadju medju narod i kao do sada smatraćemo izdajničkom radom. To ipak ne znači, da smo neprijatelji ikojoj kulturnoj ili političkoj struji ili da osudjujemo ikoji program ili načela poštenih ljudi. Mi to je glazba budućnosti i sada radimo samo na to, da sastavimo orkestar valjanih muzičara, kojim će svaki svirati svoj instrument. Bez tog zajedničkog nastojanja neće biti nikad gazbe.

To su dakle misli pokretnice našeg rada i našeg nastojanja. Ostaju unatoč promenama, što su nastale unutar lista, u kreposti. Ista će naša načela ostati i u buduću. Glavni nam je cilj, da koristimo svojim našim silama narodu i da za taj narodni rad potrebimo svaku energiju, s kojom raspoložemo. Jednom je reču naš program narodne koncentracije naše stanovište kritika pojava i puteva, koji vode ne vode k tom cilju.

Ali narodna je koncentracija jalova reč, ako nema organizacije. Lepo i hvalevredno jest, da imade narodu mnogo ljudi istoga mišljenja. Ali ova jednaost mišljenja ne koristi ništa, ako svaka sila radi samo za sebe, ako nije usredotočena u jednu snažnu rezultantu. Pre svega treba nama dakle organizacije vodećih narodnih ličnosti, koji će izraditi program i izvesti ga za organizaciju naroda. Opetovano smo istaknuli, da je organizacija naroda u Istri potrebija i u ikojoj drugoj pokrajini. Istra je sporna

točka. Dosadašnje su statistike falsifikati pravih narodnosnih prilika. Ako ne poradimo oko toga, da se ove krivotvorine dokažu kao takve i da se nacionalno stanje u Istri prikaže u pravom svetlu, biće kobnih posledica a kajanje prekasno. Usled pomanjkanja organizacije ne možemo danas da bezuslovno računamo s našim vrednim i pametnim narodom, koji je, usled nestalce političkog odgoja — ne krivimo nikoga za to — žalbože nehajan i nemaran, čemu se organizacijom mora doskočiti. Ničim drugim si ne možemo osigurati sledbeništvo tog našeg naroda osim tom organizacijom, bilo kulturnom, bilo ekonomskom. I jedno i drugo donet će narodu direktnih koristi i on će doskora sam osetiti potrebu steg i reda.

U Istri imademo sada članove centralnog narodnog veća Lubljani. Ovi članovi moraju se postarati, da se pre svega ustroji za Istru podružnica tog veća, i da se za svaki kotar stvori posebne pododseke, koji će započeti radom. Ne sme to ostati ograničeno na inicijativu pojedinca. Mi trebamo i znanstvenog i političkog rada. Svaki je dakle pozvan da suraduje. Ljude voljne za rad bilo bi u zemlji dosta a kao primer na naučnom polju neka nam služi kotarski školak nadzornik gospodin Barballé, koji je izradio uzornu statistiku našega školstva to nam time stvorilo temelje za sistematski rad za naše školstvo i za proučavanje narodnosnih prilika u Istri. To je jedan primer, a našlo bi se ih više, da se ozbiljno latimo posla.

Nas se program iscrpljuje, ako ga označimo programom narodne koncentracije i organizacije, da postignemo ujedinjenje jugoslavenskog naroda. U očekivanju, da ćemo nešto doprijeti k tom cilju stupamo puni nade u novo razdoblje.

RATNI IZVEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 30. (D. u.) Službeno se javlja: Na talijanskom bojištu uspešna poduzeća ophodnja. — Neposredno zapadno od Ohridskog jezera napustili smo, uvažavajući položaj na bugarskoj fronti, posle mesnih bojeva, komad zemljišta. — Poglavica generalnog stožera.

Nemački.

Berlin, 30. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojne skupine naslednika prestolja Rupprechta i von Böhna: U Flandriji nastavio je neprijatelj svoje navale. Provala neprijatelja u naše položaje prisilila je naše desno krilo obrambene fronte, da se povuče za odsekom Handzaemca, severno od Dixmudena sve do Merkhema. Na levom smo krilu za to ispraznili bojište luka Wytchaete. Neprijateljske navale protiv odseka Handzaeme i protiv linije Zarren—West-Rosebecke bile su suzbijene. Između Paschendaele i Becelaere prodro je neprijatelj do Moorslede i Dadzeele. Tamo smo uhvatili njegov udarac. Rano ujutro od Houthema do Kannena prodirući neprijatelj bio je protunavalom suzbijen. Tu se borimo u nizini Lyse. — Golemo rvanje na fronti između Cambraia i St. Quentin. Protiv grada i na obim stranama grada poveo je neprijatelj 16 divizija u boj, da osvoji Cambrai i da probije našu frontu na obim stranama grada. Severno od Cambraia skršile se do osam puta opetovane jake neprijateljske navale pred našim crtama, kod Sancya i Tilloya na uspelim našim protunavalama. U predgradjima Cambraia, Neuville i Cantimpre, ustalo se neprijatelj. Tu stojimo na zapadnom rubu grada, za Šeldom, od kuda smo suzbili opetovane ljute navale neprijatelja. Navale neprijatelja, vodjene preko odseka kanala severno od Marcoinga, skršile se pred i na cesti Cambrai—Masnieres. Južno od Marcoinga potisnuo nas neprijatelj za odsekom kanala Masnieres—Creveceur. S istom je silom napao našu frontu od Gonnelleua i Bellicourta suzbili smo višestruke navale neprijatelja beziznimno. Villers Guislain, što smo prolazno izgubili, bio je opeta osvojen. Protunavalom pročistili smo mesna provalna mesta. Na fronti Gonnelleu—Villers-Guislain teško boreće se divizije suzbile su neprijatelja, što je iz smjera Marcoing udario na njihov bok, sa pričuvnim bataljunima u odvažnim protunavalama. Između Bellicourta i Bellenglise prodro je neprijatelj preko kanala. U večer zaustavismo ga na liniji severni rub Bellicourta, zapadni rub Joncourta—Le Hautcourt. Pukovnije, koje su severno od Gricourta suzbile sve juriše, morale su uvečer povući svoje položaje na Le Hautcourt. Na velikom uspešnom zaključku jučerašnjih bojeva imadu čete svijlu nemačkih plemena jednaki udeo. — Vojne skupine nemačkog naslednika prestolja i von Gallwitz: Protiv našoj novoj liniji na kanalu Olse—

Aisne pritisnuo je neprijatelj oštro za nama. U uspelim pretpoljskim smo bojevima učinili ovde zarobljenika. Francuz nastavio je između Suippes i Aisne, Amerikanac protiv istočnom rubu Argona i između Argona i Moze ogorčene svoje navale. I jučer bacio je neprijatelj više novih divizija u boj. Između Auberive i Somme-Py suzbili smo višestruke, severozapadno od Somme-Py deveterostruke navale neprijatelja pred našim linijama. Dalje na istok ostale su Maure i Ardeuil u rukama neprijatelja. U večer, izakako bljasmo suzbili neprijatelja, stajasmu na liniji Aure—severno Ardeuil—severno Sechaulta—Beaconville. S osobitom je žestinom jurišao i Amerikanac protiv istočnom rubu Argona i protiv fronti između Argona i Moze. Njegov se juriš posvema skršio. Na obim stranama doline Aire preoteli smo neprijatelju Apremont i šumu Montblanull te smo bacili Amerikanca za više negoli kilometar natrag. Jučer smo oborili 45 neprijateljskih aeroplana. — Ludendorff.

Rat.

Od Dixmudena do Armentieresa nastaviše Belgijanci i Englezi svoje navale. Na nekim mestima napredovali su za 5 do 7 kilometara. Ukupna i najveća dubina postignuta je u tom odseku 12 kilometara. — Na obim stranama Cambraia ponovili su Englezi svoje opsežne navale te su doprili sve do zapadnog ruba grada i južno od njega. I dalje na jug potisnuli su nemačku frontu za nekoliko kilometara unatrag. Engleski izveštaj od 29. septembra u večer javlja 16.000 zarobljenika. Bojna se fronta proteže sve do severno od St. Quentin. — Na francuskoj bojni frontu u Champagneu napredovali su Francuzi na fronti od 10 kilometara za 2 do 3 kilometra. Između Argona i Moze preoteli su Nemci protunavalom Amerikancima grad Apremont te ih potisnuli natrag za više od jednog kilometra. — Izveštaj istočne armije od 29. septembra javlja, da su srpske čete prekoračile granicu stare Bugarske kod Küstendila. Broj zaplenjenih topova nadilazi 350. Medjutim javlja dopisni ured iz Sofije, da su tamo stigle austro-ugarske čete.

Engleski izveštaj iz Soluna od 28. rujna: Grčke čete napreduju na istoku protiv Belasici. Engleske i grčke čete nastupaju u smeru na Petrič uzduž doline Strumice. Osvojili smo neki broj topova različitih kalibra.

Engleski izveštaj od 28. rujna u večer: Naše operacije na bojni polju kod Cambraia napreduju povoljno. Na desnom krilu boriše se 5. i 42. divizija tvrdokorno za posed brežuljka kod Bau-campa, skršile su otpor nemačke pešadije te su prodrle dve milje preko ove točke, osvojivši vanredno jako izgrađene položaje, poznate pod imenom valškog brežuljka. Kasnije bio je uspeh izgrađen takodjer na jugu te Gouzeaucourt osvojen. Tečajem prepodna osvojila je 52. yorkshirska divizija Marcoing te je uznapredovalo jugoistočno od te točke. Pred podnevom iznuo si 5. bataljun pukovnije vojvoda Wellingtonski prelaz preko kanala Šelde te se ustalio u nemačkim obrambenim položajima. Severno od tog je mesta 2. divizija i 57. divizija Lancashire pročistila tečajem jutra zapadni breg tog kanala sve do šume La Folie, osvojivši selo Noyelles, na Seldi Cantaing i Fontaine-de-Notre-Dame. Kod operacija u smeru Bapaume—Cambrai tvrdokorno se neprijatelj opro te pretrpio teške gubitke na mrtvima i ranjenima. Severno od ceste Arras—Cambrai napredovale su engleske i kanadske čete trajno u istočnom i severnom smeru. Kod Raillencourta suzbili smo jake protunavale, koje je neprijatelj sinoć poduzeo, uz teške po nj gubitke. Danas su kanadske čete osvojile ovo selo te susedno selo Saily zajedno s okopanim sistemom, koje prelaze preko njih. Dalje na sever prodrle su čete 56. londonske divizije u Falleur. Broj zarobljenika i plena raste.

Francuski izveštaj od 28. rujna u večer: Opetovane navale naših četa na severne zaravanke prisilile napokon neprijatelj, da se povuče za Allietteom. Severno od Jouya zaposle su naše čete, što su proganjale nemačke zapadne, selo Pinon i rubove pinonske šume. Mesta Haudesson, Chavignon i tvrdja Malmaison su takodjer u našem posedu. Dalje na jug bio je dan označen žestokim protunavalama, koje je neprijatelj poduzeo protiv našeg desnom krilu i predelu Boaconville, na uzvisinama severno od Fontaine-en-Dormois i severno od Fratruil. U centru i na levom su krilu naše čete nastavile napredovanje, osobito severno od železnice Challerange. Osvojili smo Mar-

nie i istočne rubove od St. Marie-a-Py. Naši su gubici neznatni.

Belgijski izvještaj od 28. rujna: 28. rujna napala je belgijska armija rano u jutro nemačke položaje između Dixmuydena i severno od Yperna. Navala je započela žestokom topničkom pripremom, što je trajalo nekoliko sati. U svezi s belgijskim baterijama sudelovale su ladje francuske i engleske flote, koji su uzeli obalne obrambene uredjaje i slabe točke neprijateljskih stražnih komunikacija pod vatru. Posle ove pripreve pošla je naša pešadija i susedna engleska na navalu na veoma jako organizovane nemačke položaje. Čete su se međusobno nafecale u hrabrosti. Naše su čete osvojile sva oporišta i obrambene linije prvog neprijateljskog položaja te su prošle na navalu na drugi, veoma jako utvrđeni položaj. Usprkos jakim protunavalmama, koje je neprijatelj poduzeo osobito na obim stranama železnice, što vodi u Staden, osvojila je naša pešadija gotovo čitavu zonu houthousterske šume, koju je neprijatelj tečajem četiri godina bio veoma jako izgradio i čitavo područje, koje je ograničeno linijom mesta Woumen—Seprenthook—Sheepvallia (Shaap—Billi)—Brodzinde. Postignuti napredak iznosi nekih šest kilometara. Doprernili smo brojne zarobljenike, a sami Belgijanci 4000. Broj zaplenjenih topova nije ustanovljen. Zaplenili smo također jednu čitavu bateriju od 15 centimetra kalibra sa momčadi, materijalom kao što i nekoje topove od veoma krupnoga kalibra. Znanat je ratni pribor dopao nam u ruke. Brojne lešne dokazivaju, kako teški bijahu gubici, što ih pretrpi neprijatelj.

Talijanski izvještaj od 29. septembra: Jučer je naša artiljerija, koja je odgovarala na naprestane smetajuće akcije neprijateljave, usredotočila žestoku vatru na visoravnici Aslago, na levom bregu Plave, na visini Montelo i u odseku Musle i Cortellazzo. U predelu Mori i na Monte di Val Bella, izjalovise se pokušaji neprijateljskih nasrtajnih ophodnja na brzom i delotvornom istupu naših obrambenih četa. — Albanija: Tekom mnogih izvidjaja u dolini Junica i u predelu južno od Berata razvila su naša odeljenja živahne bojeve sa neprijateljskim odeljenjima u pretpolju. Uspelo im je da zarobe 2 časnika i 52 momka. — Macedonska fronta: Prema dodatnim vestima moradoše naše čete, za energičkog prodiranja preko teško prohodne Baba planine skršiti tvrdokoran otpor, što ga je neprijatelj kušao suprostaviti u predelu zapadno od Kruševa i slomiti neprestane protuudarce jakih zalaznica na obim stranama ceste, koja vodi u Kruševo, te koja se južno od Šapa križa sa cestom od Bitolja u Kljevo, kojom Bugari uzmiču. Naše kolone brzo nastaviše na čitavoj fronti napredovanje, te zauzeše krajeve Pribilicu i Kodiste.

Amerikanski izvještaj od 28. rujna: Naša se navala danas uspešno razvila. Usprkos teškoj paljbi pešadije i strojnih pušaka napredovasmo i doprosmo do vanjskih kotara Bricullesa i Exer-monta. Osvojili smo više od 20 sela te zaplenili goleme količine ratnog pribora. Broj zarobljenika raste. Naši letaci vladaju zrakom te su oborili preko 60 neprijateljskih aparata i 12 petih balona. 20 se amerikanski aeroplana nije vratilo.

Bugarska na raskršću.

Pariz, 29. (D. u.) Vest agencije Havas glasi: Na razni se način šire ili su od novinstva u Francuskoj ili u inozemstva bile priopćene vesti o položaju u Bugarskoj, koje su međusobno u protuslovlju i demice neispravne. Stoga je nužno, da se ustanove činjenice. Za sada nisu u toku nikakva diplomatska pregovaranja. Stoga nisu Bugarskoj mogli biti postavljeni bilo kakvi uveti. Vrhovni zapovednik bugarske vojske formulirao je molbu za primirje, kojemu bi moglo slediti eventualno mirovna pregovaranja, on se izjavio pripravnim, da generalu Francher d' Aisiry pošalje parlamentarce. Vrhovni je zapovednik istočne vojske odgovorio samo ovo: 1. Vojničke se operacije podnipošto ne mogu obustaviti, dok ne dodje do tačnog utanačenja uveta zamoljenog primirja. 2. On je pripravan primiti opunovlaštene odaslanike bugarske vlade, u slučaju da se ovi u pratnji jednog parlamentarca, nadju pred linijama savezničkih četa, da ustanove uvete. General Francher d' Aisiry podastro je uvete savezničkim vladama, koje su ih odobrile. Ove su sasna vojničke naravi, te imaju svrhu, da u punoj meri jamče za slobodu akcija savezničkih vojska na istoku i da pružaju jamstvo za razvitak daljnjih pregovaranja. Sve što se osim toga govori o uvetima, kao što i o dogadjajima političke i vojničke naravi u bugarskom pitanju, neispravno je ili preuranjeno. Nastupio je samo jedan novi momenat: dolazak bugarskih parlamentaraca u Solun u svrhu pregovaranja o uvetima primirja.

Mirovni uveti antante u Bugarsku. Reuterov ured javlja, da će se odgovor antante na zamolbu Bugarske za primirje podudarati s odgovorom, kojega je dao zapovednik saveznih armija na istoku.

Za tim izjavile se bugarskoj vladi, da se mlf može sklopiti samo u slučaju, da Bugarska prekinje svaki odnošaj sa prijašnjim svojim saveznicima. Dalje traže saveznici svaku garanciju za svoje vojničke operacije: To bi bilo moguće jedino ili demobilizacijom ili upotrebom bugarske vojske protiv nezimnih dosadašnjim saveznicima. Što se tiče teritorijalnih pitanja biće uređjena na mirovnoj konferenciji. Ali pre svega mora Bugarska izšprazniti sva područja, koja leže izvan prave Bugarske. Ne bude li Malinov prihvatio ove uvete, nisu saveznici u stanju, da podastru nove uslove, a bugarska se vlada može pobrinuti za to, da nadjne druge državnike, koji bi bili spremni, da ih prihvate. — U tom smislu pišu i francuski i talijanski listovi, pa i „Agence Havas“, koja govori o bugarskim spletkama. I engleske novine traže, da Bugarska vrati sve, što je ugrabila, da preda čitavo oružje, železnički materijal i da dopusti saveznicima operacije na njezinom području.

* Vazna promena u nemačkoj unutarnjoj politici. Nemački je car upravio Hertlingu naredbu, u kojoj veli, da žali, što mora uvažiti njegovu ostavku i da će mu domovina biti zahvalna za njegove zasluge. Za tim veli, da želi, e bi nemački narod više nego ik do sada sudelovao kod odredjenja sudbine domovine te da preuzmu prava i dužnosti vlade ljudi, koji uživaju poverenje naroda. Dok ne nadjne naslednika moli Hertlinga, da vodi dalje poslove. — Nemački car nagovešta dakle u tom pismu svoju nakanu parlamentarisacije nemačke vlade. — „Berliner Zeitung am Montag“ javlja, da će i Hintze, državni tajnik za vanjske poslove odstupiti, dok javlja „Vossische Zeitung“, da nemački car nije prihvatio njegove ostavke. Po istoj novini žele parlamentarni krugovi, da se kancelarstvo i tajništvo vanjskih posala poveri diplomatima po pozivu, što uživaju poverenje parlamentarne većine.

* Kolera u Berlinu. Berlin, 30. (D. u.) Wolf-fov ured javlja, da se u Berlinu ustanovilo 7 slučajeva azijske kolere, od kojih šest sa smrtnim izidom. Poduzete su sve mere protiv širenju bolesti.

* Podeoba zemaljske upravne komisije u Češkoj. Dopisni ured javlja, da je izašla naredba, kojom se zemaljska upravna komisija za Češku deli u dva dela, u jedan nemački, a jedan češki, koji će biti posve nezavisni jedan od drugoga. Time se nalme želi pridobiti sklonost češkoga naroda!

Iz slovenskog sveta.

Iz Hrvatske. Dr. Ivo Tartaglia priopćio je u „Novostima“ zanimivu statističku raspravu o nazadovanju pučanstva u Dalmaciji. Iz odnosnih podataka proizlazilo, da je u Dalmaciji broj poroda za vreme ratnih godina 1915., 1916., 1917., neubrojiv i godinu 1918., spao poprečno za 50 po sto, dok je broj pomora porasao za 40 po sto. U nekim krajevima je broj poroda spao za 71 po sto (Olib) i 77 po sto (Tribani), a broj pomora narasao za 200 po sto (Polešnik, Radovin). U rekim dalmatinskim gradovima je taj omer nešto povoljniji, jer je porod spao za 40 po sto, a pomor narasao samo za 17 po sto. Izvedu li se iz gornjih brojaka daljnji zaključci, predpostavljajući da se u Dalmaciji u razdoblju 1900.—1910. rodilo 232.905 djece, te da je umrlo 149.209 žitelja, mora se ustanoviti, da se po toj normali u razdoblju 1915., 1916., 1917. moralo roditi oko 70.000 djece dočim ih se je faktično rodilo samo 35.000, te da je po istoj normali trebalo biti 44.760 slučajeva smrti, dočim ih je bilo barem 62.664. To znači, da bi se prema normali razdoblja 1900.—1910. žiteljstvo Dalmacije bilo moralo povećati za 25.240 žitelja, dok se ono faktično umanjilo za 9.760 žitelja, tako da faktično umanjjenje iznosi barem 35.000 žitelja. Do ovog se rezultata naravno dolazi, ako se ne ubroje silne žrtve, koje je Dalmacija ostavila na raznim ratnim poljanama i po etapama, kamo je sve, što je bilo iole sposobno, otišlo ili kao vojnik ili kao radnik i gonjič.

Iz Slovenije. Prigodom 25 godišnjice zasluznog narodnog vodje dr. Otokara Ribarža posvećuje mu trščanska „Edinost“ poseban članak, što je izašao uokviren na prvoj strani lista. Narodnom je zastupniku kod intimne svečanosti prvi čestitao dr. Korošec, a za tim u ime trščanskih Jugoslavena dr. Slavik. List ističe velike zasluge, koje si je dr. Ribarž stekao za slovenstvo Trsta te veli, da je njegova retka godišnjica u istini narodni blagdan trščanskog slovenstva. — Na drugom mestu donosi isti list memorandum bosanskih Jugoslavena grofu Tiszi u hrvatsko-srpskom izvorniku. — Zanimiv je također statistički članak o trščanskom pitanju, u kojem se pomoću suhih brojeva opovrgava nazrevanje tudjih imperijalista.

Iz Ceske. Bečki su krugovi očekivali za dan svetoga Vaclava, čini se upravo revoluciju. Da su nešto takvog pomislili, dokazuje kako ne poznavaju treznost češkoga naroda, koji nije sklon nikakvoj pustolovini, ma da ga Nemci smatraju fantazom. Nemačke novine javljaju iz Praga od 28. t. m., da je dan svetog Vaclava prošao na običan

način. Po ulicama i na trgovima sakupljalo doprinose za češki „Matice školska“. Uznemirujuće glasnine razazale se posvema neosnovano. U ime češkog narodnog veća potražili su predsednik Prokupek i podpredsednik Baksa namnika Coudenhovea te su se pritužile nad zabranom sakupljanja „en masse“. Namesnik je izjavio da se zabrana ne proteže na dobrovoljne prikupljanja. Za dan svetog Vaclava bio je češki državniopratnik klub sazvao skupštinu, na kojoj je narodni zastupnik Stransky imao govoriti o političkom položaju. Skupština bila je medjutim zabranjena, budući se time navodno smetao javni mir.

Domaće vesti.

Stara pesma. Došao nam je prijatelj naš lista pred par dana u naše uredništvo te nas pitao, koje ćemo mi stanovište zauzeti prema predstojećim nemačkim predstavama na ovdašnjem pozorištu. Odgovoriti na takovo pitanje dana Pul nije... šala, jer — oće le spice! Bez ovakve nemačkog glumca u Pul nema! Znatiljnom prijatelju smo odgovorili u kratko ovo: Naše će stanovište prema nemačkoj kazališnoj skupini ono, što ga je uprava kazališta zauzela svojim plakatima prema nama. Nećemo ni spomenuti, koji su vlasnici kazališta, jer bi stvar još izgledala (jadna vam majka!), ali reći ćemo, kako bi nam ti delije (i ono što se oko njih sakupilo predbacili, da Hrvata niti nema u kazalištu predstava, da bi pravo bilo kada ih nebi bilo. žalost moramo ali priznati, da uz svako ignoriranje našeg jezika sa strane kazališne uprave, ide s jednog premnoga naših Slavena (usprkos slavenskoj solidarnosti!) na tudjinske predstave. Nemačke predstave, i samo i uvek nemačke, u Pul uvre su za talijanski i slavenski živalj ovde. To je uvredljivo, to je provokacija, to je smetanje javnog mira i poretka — to je kažnjivo. Nemačke predstave ovako razbubnjane kao ovde u Pul, pozivaju autohtono stanovništvo ovde. Hrvat, Slav nebi mogao niti smeo prigovarati protiv nemačke kazališne u nemačkom ili pretežno nemačkom gramu. Ali ovde je to posve drugi par rukava. Obzirom rat bi se moglo stošta progutati, ali da ovde bude samo tudje nemačko društvo u kazalištu, a se drugima zabranjuje predstavljanje (hrvatskom kazalištu), to neide. Ili svi božji ili svi vrazji, spodo, što vedrite i oblačite!

S aprovizacije. Z današnjim danom deliče u dućanima aprovizacije na odrezak I. i kg brašna K 2-82, na odrezak VII. tričetvrt kg šeć K 1-50, na odrezak VIII. 12 dkg slanine K 6—, odrezak IX. 10 dkg testenine K 0-52, na odrezak X. 10 dkg pekmeza K 0-80, na odrezak XI. jednčetvrt kg kavinog nadomestka K 2—, na odrezak XII. 6 kutija žigica, jednu osminu i octa, i kor sapuna od 8 dkg, jedan četvrt kg kavinog surog i pol kg soli K 3-10. Sve skupa K 16-74, za malnućne K 6-75. Dućan na trgu Comizio je isključivo na raspolaganje manje imućnima. — Budući da su se ustanovile neke neurednosti upozoravase oni, koji se prikažu lečničkom pregledavanju uredi komisije, da moraju donesti sa sobom crvenu legitimaciju, čije ime mora da odgovara imenu lečničkoj svedodžbi. Lečničke svedodžbe izdane kotarskih bolesničkih blagajna moraju vrhu te nositi uredvni pečat.

Za naš list. U znak veselja, što će i nadalaziti „Hrvatski List“, polaže u njegov fond go Andrija Radošević, c. kr. financ. nadstran iz Vodnjana K 10—. Vrednom rodoljubu bu srdačna hvala.

Javna zahvala. U ime rastužene supruge i ročadi pokojnoga Ivana Načinovića, nadučitelja Kršanu, zahvaljuje potpisani najlepše svim onim koji su doprineli, da bar donekle ublaže njihobol. Darovaše: Anzulović Antun, Fährnich, D K 20; Niko Pajalić, Berseč K 20; Marija Merberseč K 10; Smoković, Krnica K 15; Fran Balić, Pula K 10; Zorka Bobinac, Ičić K 10; vojvarka i dečaćka pučka škola, Kasiav K 27; otečaj Črnjul, Sv. Nedelja K 10; Edo Dukić, Banjica Beograd K 10; Ivan Medvedić, Zarečje K 10; Lovro Tomasić, Novaki K 25; P. Bolonić, Sv. Petar K 10; Ante Dukić, Mošćenice K 25; Mate Braj Pazin K 10; Lolić, Sv. Nedelja K 15; Mate Zucco Altura K 20; J. Mihalić, Rabac K 20; kanošnik Sv. Lovreč K 10; Diminić, Šumbrég K 23. Ukupno K 300 (tri stotine kruna). — Šumbrég, 24. septembra 1918. M. Diminić.

Mali oglasnik

Izgubio se kovčeg sa vrednostima od K 2000— u Valdefigo kod Mar. Arb. Abt. I. Onaj tko ga je našao, neka zadrži sve, samo neka pošalje poštom u njemu nalazeće se ženičbene pisme na Lovrē Terzē, Mar. Arb. Abt. I. Marikefeldpost Pula.

Kupuje u svakoj količini zdravi i čisti drop od grozdja u: Cuvst, Trst, Via S. Fontane 1.

Selite se naše Družbu!

Podupirajte našu Družbu!

CENA lista: U pretplat za čitavu god. K 48— za polugodište K 24— tromesečno K 12—, mesečno K 4—, u maloprodaji 16 fl. pojedini broj OGLASI primaju se u upravi lista trg Custozza Tisak Jos. Krmptičić

Iodine IV.

Hrvatski

Prijatelj lista naš Dosada nas je upratila na školskom morali skrbiti za mnogo dobra učini učitelja. Naš mladji vise književnički, pa je Pula nekaki kongres Pul govori najčiš za pokrajinskim školu Bogu i dobrim ljudima smo se godine stisli Cenide, životarili stalo pomanjkanje učine okrenulo na 11 učiteljskih sila, naest učiteljskih sila je zbitja lepiuspeli Ispodredimo li sila pre rata, vidimo teljskih sila skoro u Štiani trorzredn školu, u Castropoli Besenghi četverorazredna, ujednorazredna meš 13 družbinih učitel danas već na javno učiteljskih sila. O Družbinim školama kojega na javnim školama Citali smo, d otvoriti također i c rak napred. Hrvatski tvrdjavnog poveren općina.

Jučer je u 8 i kojoj je prisustvova škole ovo je sjajni još pridolaziti, te 700. Na prehranu u stotina dece, pa ka dece, polazeće hrv oruglo osam stotina što je pre rata pol nas utešljiva pojav imalo povratiti u g nadamo se, broj de tako prestiži broj Družbinim školama školske oblasti mora u iteljskih sila, te nameštenih na Druž koraciiti. Mi se nad prevarili, a bogme, se najkasnije do Boz onda još i pre.

Svi nam ovi školska godina otv znakovima, te se na

Jednu stvar m prisustvovao je ist školskog veća, bar nika. Stvar za nas videli, da bi predsec prisustvovao školska za škole zanimaju uveriti o broju dece školi uopće pred neto pobuda, da bol njihovi starešine za sustvovao je barun janskih škola, a on pevava su školska d maestru Martinzu. N bude svečanija, zam bruck maestra Mart orguljama, kada već maestru Martinzu na mise i pevavo? Mog tralo demonstracijom crkvi hrvatski pevaju smelo tako uzeti: glava, koja bi smat talijanske crkve u P ne bi smelo toliko učiteljima, neka nau pa da uzrade kod školska deca kod sv bi bilo moguće u gli se odredilo drugu Ako mogu nemačka mačkom i talijanskor i hrvatska deca, kad Na taj bi se način, p u gao ugled naše šk